

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ Ν. 4990/2022

1. Τι είναι η εσωτερική αναφορά;

Η προφορική, γραπτή ή μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας παροχή πληροφοριών σχετικά με παραβιάσεις που εμπíπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του ν. 4990/2022 προς τον Υπεύθυνο Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών (στο εξής Υ.Π.Π.Α.) της Επιτροπής Ανταγωνισμού (στο εξής Ε.Α. ή Αρχή).

2. Τι είναι ο Υπεύθυνος Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών (Υ.Π.Π.Α.);

Υπεύθυνος Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών είναι ο υπάλληλος που έχει οριστεί αρμόδιος από την Ε.Α. για την παραλαβή, διαχείριση και παρακολούθηση των εσωτερικών αναφορών που υποβάλλονται στην Ε.Α. στο πλαίσιο του ν. 4990/2022.

3. Για ποιες παραβιάσεις μπορώ να υποβάλω εσωτερική αναφορά στην Ε.Α.;

Εσωτερική αναφορά μπορείτε να υποβάλετε στην Ε.Α. για παραβιάσεις που εμπíπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του ν. 4990/2022 και προσδιορίζονται στο άρθρο 4 του εν λόγω νόμου ως εξής:

α) παραβιάσεις ενωσιακού δικαίου, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο Μέρος Ι του Παραρτήματος του ν. 4990/2022, στους τομείς:

αα) των δημόσιων συμβάσεων,

αβ) των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, προϊόντων και αγορών, καθώς και της πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

αγ) της ασφάλειας και της συμμόρφωσης των προϊόντων,

αδ) της ασφάλειας των μεταφορών,

αε) της προστασίας του περιβάλλοντος,

αστ) της προστασίας από την ακτινοβολία και της πυρηνικής ασφάλειας,

αζ) της ασφάλειας των τροφίμων και των ζωοτροφών, καθώς και της υγείας και της καλής μεταχείρισης των ζώων,

αη) της δημόσιας υγείας,

αθ) της προστασίας των καταναλωτών,

αι) της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και της ασφάλειας των συστημάτων δικτύου και πληροφοριών,

β) παραβιάσεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης του άρθρου 325 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) και τα ειδικότερα οριζόμενα στα σχετικά ενωσιακά μέτρα,

γ) παραβιάσεις που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 26 της Σ.Λ.Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένων των παραβιάσεων των κανόνων της Ένωσης περί ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων, καθώς και παραβιάσεων που αφορούν στην εσωτερική αγορά σχετικά με πράξεις που παραβαίνουν τους κανόνες για τη φορολογία των εταιρειών ή διακανονισμούς, σκοπός των οποίων είναι η διασφάλιση φορολογικού πλεονεκτήματος που ματαιώνει το αντικείμενο ή τον σκοπό της εφαρμοστέας νομοθεσίας περί φορολογίας εταιρειών.

Επισημαίνεται ότι για τις παραβάσεις του ενωσιακού δικαίου περί ανταγωνισμού (άρθρα 101 και 102 Σ.Λ.Ε.Ε.), η Ε.Α. είναι και ο εξωτερικός δίαυλος υποβολής αναφορών του ν. 4990/2022.

4. Ποιες παραβιάσεις εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ν. 4990/2022;

Ο ν. 4990/2022 δεν εφαρμόζεται για την προστασία προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις που άπτονται ζητημάτων άμυνας ή ασφάλειας, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις υποπερ. αα), αδ) και αστ) της περ. α) της ερώτησης 3. Επίσης ο ν. 4990/2022 δεν θίγει την εφαρμογή διατάξεων σχετικά με:

- α) την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών,
- β) την προστασία του δικηγορικού και του ιατρικού απορρήτου,
- γ) το απόρρητο των δικαστικών διασκέψεων ή άλλων διαδικασιών που από την κείμενη νομοθεσία ορίζονται ως απόρρητες,
- δ) τους κανόνες ποινικής δικονομίας,
- ε) την άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων που αφορούν στην παροχή συμβουλών από τους εκπροσώπους τους ή τις συνδικαλιστικές ενώσεις τους, καθώς και την προστασία έναντι κάθε αδικαιολόγητου επιζήμιου μέτρου, η οποία απορρέει από τις εν λόγω διαβουλεύσεις, καθώς και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και το δικαίωμά τους να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις.

Επιπλέον ο νόμος δεν εφαρμόζεται στις τομεακές πράξεις της Ένωσης του Μέρους II του Παραρτήματός του, για τις οποίες ισχύουν ειδικοί κανόνες περί αναφοράς παραβιάσεων. Οι διατάξεις του νόμου εφαρμόζονται στον βαθμό που ένα ζήτημα δεν ρυθμίζεται υποχρεωτικά στις εν λόγω τομεακές πράξεις της Ένωσης.

5. Ποια πρόσωπα μπορούν να υποβάλουν εσωτερική αναφορά στην Ε.Α.;

Εσωτερική αναφορά στην Ε.Α. μπορεί να υποβάλει οποιοδήποτε πρόσωπο απέκτησε πληροφορίες σχετικά με παραβιάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4990/2022, εντός του εργασιακού πλαισίου της Ε.Α., δηλαδή στο πλαίσιο τρεχουσών, παλαιότερων ή προσδοκώμενων εργασιακών δραστηριοτήτων με την Ε.Α., ανεξαρτήτως της φύσης τους. Ειδικότερα το πρόσωπο αυτό μπορεί να είναι:

- α) υπάλληλος της Ε.Α. καθώς και εργαζόμενος στην Ε.Α. με οποιουδήποτε είδους σχέση εργασίας ή απασχόληση, τρέχουσα (εν ενεργεία υπάλληλος / εργαζόμενος στην Ε.Α.), παλαιότερη (π.χ. συνταξιούχος) ή προσδοκώμενη (π.χ. διαδικασία σύναψης σύμβασης με την Ε.Α. ή υπάλληλος σε διαδικασία μετάταξης / απόσπασης στην Ε.Α.),
- β) μέλη της Ε.Α.,
- γ) μη μισθωτός, αυτοαπασχολούμενος, σύμβουλος ή εργαζόμενος κατ' οίκον ο οποίος συμβάλλεται με την Ε.Α.,
- δ) εθελοντής και αμειβόμενος ή μη αμειβόμενος ασκούμενος της Ε.Α.,
- ε) εργαζόμενος υπό την εποπτεία και τις οδηγίες αναδόχων, υπεργολάβων και προμηθευτών της Ε.Α.

6. Μπορώ να υποβάλω ανώνυμη αναφορά;

Βεβαίως. Κατά την υποβολή της αναφοράς σας (εγγράφως, μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας ή προφορικώς), έχετε τη δυνατότητα να διατηρήσετε την ανωνυμία σας, εφόσον το επιθυμείτε, ωστόσο

ενημερώνεστε σχετικά με την πορεία της ανώνυμης αναφοράς σας μόνο εφόσον αυτό είναι εφικτό, όπως ιδίως στην περίπτωση που η ανώνυμη αναφορά σας έχει υποβληθεί μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ή μέσω email.

7. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις προστασίας μου σε περίπτωση υποβολής εσωτερικής αναφοράς στην Ε.Α.;

Προϋπόθεση για την προστασία σας στο πλαίσιο του ν. 4990/2022 είναι να είχατε κατά τον χρόνο υποβολής της εσωτερικής αναφοράς βάσιμους λόγους να θεωρείτε ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις αναφερόμενες παραβιάσεις ήταν αληθείς και ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του ν. 4990/2022 (βλ. ερώτηση 3).

8. Πώς μπορώ να υποβάλω εσωτερική αναφορά στην Ε.Α.;

Μπορείτε να υποβάλετε εσωτερική αναφορά στην Ε.Α. με τους κάτωθι τρόπους:

- **Μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας:** η αναφορά υποβάλλεται διαδικτυακά στην ειδικά διαμορφωμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα της Ε.Α. (η πλατφόρμα είναι υπό κατασκευή και ο σύνδεσμος θα σας κοινοποιηθεί με την έναρξη λειτουργίας της).
- **Εγγράφως:**
 - υποβολή αυτοπροσώπως ή ταχυδρομικά (Κότσικα 1Α, Αθήνα 10434), στην έδρα της Ε.Α., σε κλειστό φάκελο που φέρει την ένδειξη «**Υπόψη Υ.Π.Π.Α.**» ή «**Εσωτερική Αναφορά του ν. 4990/2022**» ή άλλη ένδειξη που να υποδηλώνει ότι η αναφορά εμπίπτει στις διατάξεις του ν. 4990/2022 που αφορούν τον εσωτερικό διάλογο της Ε.Α., ώστε αυτή να δρομολογείται απευθείας στην Υ.Π.Π.Α. της Ε.Α., ή
 - με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Υ.Π.Π.Α. της Ε.Α. (internal.whistle@epant.gr).
- **Προφορικά:**
 - μέσω προσωπικής σας συνάντησης με την Υ.Π.Π.Α., η οποία διενεργείται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την ημερομηνία του σχετικού αιτήματός σας, το οποίο μπορείτε να υποβάλετε προφορικά ή γραπτώς στην Υ.Π.Π.Α.. Στην περίπτωση αυτή, τηρούνται πλήρη και επακριβή πρακτικά της συνάντησης, τα οποία εν συνεχεία θα έχετε την ευκαιρία να ελέγξετε και να διορθώσετε.
 - μέσω τηλεφώνου, καλώντας στην τηλεφωνική γραμμή 2108809326 (Δευτέρα – Παρασκευή 9:00 έως 16:30). Στην περίπτωση αυτή, η αναφορά σας θα ηχογραφηθεί και θα μεταγραφεί πλήρως και επακριβώς σε έγγραφο, το οποίο εν συνεχεία θα έχετε την ευκαιρία να ελέγξετε και να διορθώσετε.

9. Ποια διαδικασία ακολουθείται αφού υποβάλλω εσωτερική αναφορά και πώς επικοινωνώ με την Υ.Π.Π.Α.;

α) Εσωτερική αναφορά που υποβάλλεται μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας της Ε.Α.:

- Κατά την υποβολή της η αναφορά σας λαμβάνει αυτόματα μοναδικό αριθμό υπόθεσης στην πλατφόρμα (Case ID, με αύξοντα αριθμό και αναφορά στο έτος υποβολής). Η Υ.Π.Π.Α. επίσης

διαβαθμίζει την αναφορά ως «Εμπιστευτική» και δίνει αριθμό εμπιστευτικού πρωτοκόλλου.

- Στη συνέχεια ενημερώνεστε για την παραλαβή της αναφοράς και τον εμπιστευτικό αριθμό πρωτοκόλλου που έλαβε αυτή, από την Υ.Π.Π.Α. της Ε.Α., μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της αναφοράς.
- Συνιστάται να διατηρήσετε τους κωδικούς πρόσβασης προκειμένου να είναι η δυνατή η επικοινωνία σας με την ΥΠΠΑ μέσω της πλατφόρμας.

β) Εσωτερική αναφορά που υποβάλλεται εγγράφως:

- Η Υ.Π.Π.Α. διαβαθμίζει την αναφορά ως «Εμπιστευτική» και λαμβάνει αριθμό εμπιστευτικού πρωτοκόλλου.
- Στη συνέχεια, η Υ.Π.Π.Α. σας αποστέλλει βεβαίωση, σύμφωνα με τον τρόπο που έχετε υποδείξει και εφόσον αυτό είναι εφικτό, ότι παρέλαβε την αναφορά σας, και σας ενημερώνει για τον αριθμό εμπιστευτικού πρωτοκόλλου της αναφοράς, εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της αναφοράς. Όλες οι επικοινωνίες με την Υ.Π.Π.Α. θα γίνονται με αναφορά σε αυτό τον αριθμό εμπιστευτικού πρωτοκόλλου.

γ) Εσωτερική αναφορά που υποβάλλεται προφορικώς:

- Η Υ.Π.Π.Α. μεταγράφει την αναφορά σας σε πρακτικά, τα οποία μπορείτε να τα επαληθεύσετε, να τα διορθώσετε, να συμφωνήσετε με αυτά και να τα υπογράψετε.
- Στη συνέχεια, η Υ.Π.Π.Α. διαβαθμίζει την αναφορά ως «Εμπιστευτική» και δίνει αριθμό εμπιστευτικού πρωτοκόλλου, τον οποίο σας επικοινωνεί. Όλες οι περαιτέρω επικοινωνίες σας με την ΥΠΠΑ γίνονται με αναφορά στον επικοινωνηθέντα αριθμό εμπιστευτικού πρωτοκόλλου.
- Στο πλαίσιο της προφορικής υποβολής αναφοράς, η Υ.Π.Π.Α. απέχει από κάθε κρίση επί των παρεχόμενων πληροφοριών.

Επισήμανση: σε περίπτωση ανώνυμης αναφοράς, η βεβαίωση παραλαβής σας χορηγείται εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών, μόνο εφόσον αυτό είναι εφικτό, όπως ιδίως στην περίπτωση υποβολής αναφοράς μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας ή email.

Με τους ίδιους ως άνω τρόπους πραγματοποιούνται και οι περαιτέρω επικοινωνίες σας με την Υ.Π.Π.Α. για την παροχή επιπλέον στοιχείων ή/και για να ενημερωθείτε σχετικά με την εξέλιξη της πορείας διερεύνησης της αναφοράς σας.

10. Σε ποιες ενέργειες προβαίνει η Υ.Π.Π.Α. μετά την παραλαβή της αναφοράς μου;

Μετά την παραλαβή της αναφοράς σας, η Υ.Π.Π.Α. και εφόσον δεν συντρέχει κάποιος λόγος αρχειοθέτησης (βλ. ερώτηση 12) διαβιβάζει την αναφορά σας προς διερεύνηση σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου ΣΤ' του ν. 4990/2022 περί εμπιστευτικότητας και προστασίας προσωπικών δεδομένων:

- στα αρμόδια όργανα της Ε.Α. αναλόγως του αντικειμένου της αναφοράς, όπως π.χ. στο αρμόδιο πειθαρχικό όργανο, ή στην αρμόδια οργανική μονάδα της Ε.Α., αν πρόκειται για παραβάσεις των ενωσιακών διατάξεων περί ανταγωνισμού (άρθρα 101 και 102 Σ.Λ.Ε.Ε.),

- στους αρμόδιους κατά περίπτωση φορείς. Ενδεικτικά, τέτοιοι φορείς είναι ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος και γενικότερα οι Εισαγγελικές Αρχές, η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, η Τράπεζα της Ελλάδος, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, ο Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων, ο Συνήγορος του Καταναλωτή, η Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας, η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και η Γενική Διεύθυνση Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.).

11. Σε ποιες περιπτώσεις αρχειοθετείται η αναφορά μου;

Η Υ.Π.Π.Α. αρχειοθετεί την αναφορά σας με αιτιολογημένη απόφαση που σας κοινοποιείται, εφόσον έχετε υποβάλει επώνυμη αναφορά ή και ανώνυμη, εφόσον είναι εφικτό, όταν:

- η αναφορά σας είναι εμφανώς παράλογη, αόριστη ή ακατάληπτη,
- η αναφορά σας υποβάλλεται κατά τρόπο καταχρηστικό, όπως σε περίπτωση επανυποβολής του ίδιου περιεχομένου χωρίς την προσκόμιση νέων στοιχείων,
- το περιεχόμενο της αναφοράς σας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του ν. 4990/2022 (βλ. ερώτηση 3). Σε αυτή την περίπτωση η Υ.Π.Π.Α. έχει τη δυνατότητα να σας ενημερώσει κατά την κρίση της για τη σχετική αρμοδιότητα και τη δυνατότητά σας να υποβάλετε στο αρμόδιο όργανο/φορέα την αναφορά σας με την επισήμανση ότι σε αυτή την περίπτωση δεν προστατεύεστε από τις διατάξεις του ν. 4990/2022,
- δεν συντρέχουν σοβαρές ενδείξεις για παραβιάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του ν. 4990/2022 (βλ. ερώτηση 3).

Επισήμανση: Σε περίπτωση που συντρέχει κάποιος από τους ανωτέρω λόγους αρχειοθέτησης, αλλά από τα προσκομιζόμενα στοιχεία η Υ.Π.Π.Α. διαπιστώσει ενδείξεις τέλεσης αξιόποινης πράξης που διώκεται αυτεπαγγέλτως, οφείλει να διαβιβάσει αμελλητί αντίγραφο της αναφοράς σας στον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα ενημερώνοντάς σας σχετικά, καθώς και ότι σε αυτή την περίπτωση δεν προστατεύεστε από τις διατάξεις του ν. 4990/2022 και ότι δεν υποχρεούται να παρακολουθεί την πορεία της αναφοράς σας.

12. Πώς παρακολουθεί η Υ.Π.Π.Α. την πορεία της αναφοράς μου και πώς ενημερώνομαι σχετικά;

- Στο πλαίσιο της επιμελούς παρακολούθησης των αναφορών, η Υ.Π.Π.Α. της Ε.Α. επικοινωνεί με το αρμόδιο όργανο ή τον αρμόδιο δημόσιο φορέα, στον οποίο έχει διαβιβάσει την εσωτερική αναφορά σας για διερεύνηση, προκειμένου να ενημερωθεί σχετικά με την πορεία της.
- Η Υ.Π.Π.Α. αφού έχει λάβει ενημέρωση κατά τα ανωτέρω, από το αρμόδιο όργανο ή τον αρμόδιο δημόσιο φορέα που διερευνά την αναφορά, σας ενημερώνει μέσω της θυρίδας σας ή του τρόπου που έχετε υποδείξει, για την εξέλιξη της πορείας διερεύνησης της αναφοράς σας.
- Η Υ.Π.Π.Α. σας ενημερώνει για την πορεία διερεύνησης της αναφοράς σας μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, το οποίο δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες από τη βεβαίωση παραλαβής της αναφοράς σας, ή αν δεν σας έχει αποσταλεί βεβαίωση, τους τρεις (3) μήνες από το πέρας των επτά (7) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της αναφοράς σας.

13. Πώς προστατεύονται τα προσωπικά μου δεδομένα;

Η Ε.Α. μεριμνά για την τήρηση των απαιτήσεων περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτές επιβάλλονται από τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων, τον ν. 4624/2019, όπως ισχύει, καθώς και τις σχετικές διατάξεις του ν. 4990/2022. Αναλυτικότερα, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και κάθε είδους πληροφορίες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ταυτοποίησή σας δεν αποκαλύπτονται. Προς τον σκοπό αυτό λαμβάνονται τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, όπως τεχνικές ψευδωνυμοποίησης, κατά την παρακολούθηση της αναφοράς και την επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ενημερωθείτε στην Πολιτική Προστασίας Δεδομένων για τον Εσωτερικό Δίαυλο Αναφορών της Ε.Α. [Διαθέσιμη εδώ: https://www.epant.gr/files/2024/pppd_ea_esoterikes.pdf].

14. Υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί να αποκαλυφθεί η ταυτότητά μου;

- Κατ' εξαίρεση η ταυτότητά σας και κάθε άλλη πληροφορία, που οδηγεί άμεσα ή έμμεσα στην αποκάλυψη της ταυτότητάς σας, μπορεί να αποκαλύπτεται μόνο στις περιπτώσεις που απαιτείται από το ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο, στο πλαίσιο ερευνών αρμόδιων αρχών ή στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών, και εφόσον αυτή είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση των σκοπών του ν. 4990/2022 ή για τη διασφάλιση των υπερασπιστικών δικαιωμάτων του αναφερομένου, εφόσον προηγηθεί έγγραφη ενημέρωσή σας σχετικά με τους λόγους αποκάλυψης της ταυτότητάς σας και υπό τους όρους που προβλέπονται στην παρ.3 του άρθρου 14 του ν. 4990/2022.
- Μετά από την ενημέρωση, δικαιούσθε να υποβάλετε εγγράφως παρατηρήσεις προς την Αρχή που προβαίνει στην αποκάλυψη, οι οποίες δεν γνωστοποιούνται σε κανέναν.
- Εξαιρετικά, στην περίπτωση που δεν κρίνονται επαρκείς οι προβαλλόμενοι λόγοι των παρατηρήσεων, δεν εμποδίζεται η αποκάλυψη της ταυτότητας και των λοιπών εμπιστευτικών στοιχείων σας.

15. Τι είναι τα αντίποινα και ποιες οι κυριότερες μορφές τους;

Ως αντίποινα νοούνται οποιεσδήποτε άμεσες ή έμμεσες πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες συμβαίνουν εντός του εργασιακού πλαισίου της Ε.Α., και προκαλούν ή ενδέχεται να σας προκαλέσουν αδικαιολόγητη ζημία ή να σας θέσουν σε μειονεκτική θέση, εξαιτίας της εσωτερικής σας αναφοράς.

Τα αντίποινα μπορούν να λάβουν ενδεικτικά τις κάτωθι μορφές:

- παύση, απόλυση ή άλλα ισοδύναμα μέτρα,
- υποβιβασμός, παράλειψη ή στέρηση προαγωγής,
- αφαίρεση καθηκόντων, αλλαγή τόπου εργασίας, μείωση μισθού, μεταβολή του ωραρίου εργασίας,
- στέρηση κατάρτισης,
- αρνητική αξιολόγηση επιδόσεων ή αρνητική επαγγελματική σύσταση,
- επίπληξη, επιβολή πειθαρχικού ή άλλου μέτρου,
- καταναγκασμός, εκφοβισμός, παρενόχληση ή περιθωριοποίηση,

- διάκριση ή άδικη αντιμετώπιση,
- μη μετατροπή σύμβασης προσωρινής απασχόλησης σε μόνιμη,
- μη ανανέωση ή πρόωρη διακοπή σύμβασης προσωρινής απασχόλησης,
- σκόπιμη βλάβη, περιλαμβανομένης προσβολής της φήμης, ιδίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ή οικονομική ζημία, περιλαμβανομένης επιχειρηματικής ζημίας και απώλειας εισοδήματος,
- καταχώριση σε λίστα ανεπιθύμητων («μαύρη λίστα»), βάσει τομεακής ή κλαδικής επίσημης ή ανεπίσημης συμφωνίας, που μπορεί να συνεπάγεται ότι το πρόσωπο δεν πρόκειται να βρει θέση εργασίας στον τομέα ή στον κλάδο στο μέλλον,
- πρόωρη διακοπή ή ακύρωση σύμβασης για εμπορεύματα ή υπηρεσίες,
- ανάκληση ή ακύρωση διπλώματος ή αδείας,
- παραπομπή για ψυχιατρική ή ιατρική παρακολούθηση,
- άρνηση ή στέρηση παροχής εύλογων προσαρμογών σε άτομα με αναπηρία.

16. Ποια μέτρα για την προστασία των αναφερόντων έναντι αντιποίνων προβλέπονται στον ν. 4990/2022;

Εφόσον ανήκετε στα πρόσωπα του άρθρου 6 του ν. 4990/2022 (βλ. ερώτηση 5) δεν έχετε καμία ευθύνη:

α) σε σχέση με την απόκτηση πληροφοριών ή την πρόσβαση στις πληροφορίες που αναφέρονται, εκτός αν η ανωτέρω απόκτηση ή πρόσβαση αποτελεί αδίκημα που τιμωρείται αυτοτελώς από τις ισχύουσες ποινικές διατάξεις.

β) σε δικαστικές διαδικασίες μεταξύ άλλων για συκοφαντική δυσφήμιση, προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, παραβίαση υποχρέωσης τήρησης απορρήτου, παραβίαση κανόνων για την προστασία δεδομένων, αποκάλυψη

εμπορικού απορρήτου ή σε περιπτώσεις αιτήσεων αποζημίωσης βάσει του ιδιωτικού, δημοσίου και εργατικού δικαίου, εφόσον είχατε βάσιμους λόγους να πιστεύετε ότι η αναφορά σας ήταν απαραίτητη για να αποκαλυφθεί η παραβίαση.

γ) σε περίπτωση αναφοράς που περιλαμβάνει εμπορικά απόρρητα, εφόσον η αναφορά θεωρείται νόμιμη υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 1 του ν. 4605/2019.

Εάν σε βάρος σας έχει ασκηθεί ποινική, πειθαρχική, διοικητική ή αστική διαδικασία για την αναφερόμενη παραβίαση, αυτή αναστέλλεται έως ότου ολοκληρωθεί η διερεύνηση της αναφοράς σας.

Εάν είστε συμμετοχος σε παραβάσεις που συνιστούν ποινικά αδικήματα των άρθρων 235 έως 260, 390 και 396 ΠΚ, απαλλάσσετε από πειθαρχικές και διοικητικές κυρώσεις εφόσον συμβάλλετε ουσιαδώς με αναγγελία στις αρχές στην αποκάλυψη συμμετόχων στις πράξεις αυτές σύμφωνα με τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 263Α του Ποινικού Κώδικα».

17. Προβλέπονται μέτρα στήριξης έναντι αντιποίνων;

Σε περίπτωση που υποβάλλετε εσωτερική αναφορά στην Ε.Α., δικαιούστε στήριξη έναντι αντιποίνων και ειδικότερα:

- δωρεάν παροχή νομικών συμβουλών, αναφορικά με τις διαδικασίες και τα μέσα έννομης προστασίας έναντι των αντιποίνων, ενώπιον οποιασδήποτε αρχής, καθώς και δωρεάν νομική συνδρομή, από κατάλογο νομικών του οικείου δικηγορικού συλλόγου,
- δωρεάν παροχή ψυχολογικής υποστήριξης από κατάλογο ψυχιάτρων και ψυχολόγων που καταρτίζεται από το Υπουργείο Υγείας.

18. Σε περίπτωση που μου επιβληθούν αντίποινα τι προβλέπεται από τον ν. 4990/2022;

Σε περίπτωση που σας επιβληθούν αντίποινα εξαιτίας της εσωτερικής αναφοράς σας στην Ε.Α. ισχύουν τα κάτωθι:

- Δικαιούσθε πλήρους αποζημίωσης για τις ζημίες που έχετε υποστεί.
- Σε περίπτωση διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής σχετικά με βλάβη την οποία έχετε υποστεί και εφόσον αποδεικνύετε ότι προβήκατε σε εσωτερική αναφορά και έχετε υποστεί βλάβη, τεκμαίρεται ότι η βλάβη έγινε ως αντίποινα για την εσωτερική αναφορά.
- Μέτρα που επιβλήθηκαν ως αντίποινα είναι άκυρα.
- Μπορείτε να ζητήσετε επαναφορά των πραγμάτων στην κατάσταση που βρίσκονταν πριν από την επιβολή των αντίποινων, εφόσον αυτό είναι αντικειμενικά δυνατό και δεν καθίσταται δυσανάλογα επαχθές για την Ε.Α..
- Η καταγγελία σύμβασης από την Ε.Α. που έχει τη μορφή αντιποίνων είναι σε κάθε περίπτωση άκυρη.

19. Πώς αντιμετωπίζεται η υποβολή ψευδών αναφορών;

Προβλέπεται ποινή φυλάκισης δύο (2) τουλάχιστον ετών και χρηματική ποινή για τα πρόσωπα τα οποία εν γνώσει τους προέβησαν σε ψευδείς αναφορές, ενώ ευθύνη τους σύμφωνα και με άλλες διατάξεις δεν αποκλείεται.

20. Πώς προστατεύεται και τι δικαιώματα έχει ο αναφερόμενος;

Ο αναφερόμενος έχει πρόσβαση σε όλα τα ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα και απολαμβάνει τα δικαιώματα της δίκαιης δίκης και ιδίως, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής σε αμερόληπτο δικαστήριο, καθώς και το τεκμήριο αθωότητας και τα δικαιώματα υπεράσπισης, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ακρόασης και του δικαιώματος πρόσβασης στον φάκελό του.

Η ταυτότητα του αναφερόμενου προστατεύεται, όπως και του αναφέροντος, καθ' όλη τη διάρκεια ερευνών που κινήθηκαν από την εσωτερική αναφορά.

21. Ποιες είναι οι κυρώσεις που προβλέπονται για όσους παρεμποδίζουν την υποβολή αναφοράς, προβαίνουν σε αντίποινα ή παραβιάζουν την εμπιστευτικότητα της ταυτότητας του αναφέροντος;

Για τις ανωτέρω περιπτώσεις προβλέπεται ποινή φυλάκισης και χρηματική ποινή, ενώ δεν αποκλείεται και ευθύνη των προσώπων αυτών σύμφωνα με άλλες διατάξεις.

22. Ποιο είναι το καθεστώς απορρήτου αναφορών και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο του ν. 4990/2022;

Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των αναφερόντων, αναφερόμενων και κάθε τρίτου που κατονομάζεται στην αναφορά ή προσωπικά δεδομένα που δύνανται να προκύψουν από τα μέτρα παρακολούθησης των αναφορών επεξεργάζονται σύμφωνα με τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

Οποιαδήποτε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διενεργείται στο πλαίσιο της παραλαβής και διαχείρισης αναφορών παραβιάσεων ενωσιακού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ή της διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αρμόδιες αρχές, πραγματοποιείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ [Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, Γ.Κ.Π.Δ. (L 119)] και τον ν. 4624/2019 (Α' 137), με την επιφύλαξη των ειδικότερων προβλέψεων του ν. 4990/2022 και ειδικότερων ρυθμίσεων που αφορούν στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αρμόδιες αρχές.

Κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που λαμβάνει χώρα στο ως άνω πλαίσιο, διενεργείται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης καθιέρωσης διαύλων αναφορών και λήψης των αναγκαίων μέτρων για την παρακολούθησή τους. Στην έννοια της ανωτέρω επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπάγεται, ιδίως, κάθε πληροφορία σχετική με παραβιάσεις στο πλαίσιο εσωτερικών και εξωτερικών αναφορών, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ή διαβίβασής τους. Επιτρέπεται η διαβίβαση στις αρμόδιες εποπτικές και ανακριτικές αρχές των πληροφοριών που διαλαμβάνονται στις αναφορές, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά μέσα σε διοικητικές, αστικές και ποινικές έρευνες και διαδικασίες.

Πιο συγκεκριμένα, ως προς την υποχρέωση εμπιστευτικότητας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του αναφέροντος ισχύουν τα ακόλουθα:

- Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και κάθε είδους πληροφορίες δύνανται να οδηγήσουν, άμεσα ή έμμεσα, στην ταυτοποίηση του αναφέροντος, δεν αποκαλύπτονται σε οποιονδήποτε άλλον πέρα από τα εξουσιοδοτημένα μέλη του προσωπικού που είναι αρμόδια να λαμβάνουν, ή να παρακολουθούν τις αναφορές, εκτός αν συγκατατεθεί σχετικά ο αναφέρων. Προς τον σκοπό αυτόν, κατά την παρακολούθηση της αναφοράς και την επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές, οι φορείς που παραλαμβάνουν τις αναφορές, όπως η Ε.Α. ως εξωτερικός δίαυλος αναφορών, οφείλουν να λαμβάνουν τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, όπως τεχνικές ψευδωνυμοποίησης.
- Η ταυτότητα του αναφέροντος και κάθε άλλη πληροφορία μπορεί να αποκαλύπτεται μόνο στις περιπτώσεις που απαιτείται από το ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο, στο πλαίσιο ερευνών αρμόδιων αρχών ή στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών, και εφόσον αυτή είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση των σκοπών του ν. 4990/2022 ή για τη διασφάλιση των υπερασπιστικών δικαιωμάτων του αναφερομένου. Οι ως άνω αποκαλύψεις γίνονται αφού προηγηθεί έγγραφη ενημέρωση του αναφέροντος σχετικά με τους λόγους αποκάλυψης της ταυτότητάς του και λοιπών εμπιστευτικών στοιχείων, εκτός αν η ενημέρωση αυτή υπονομεύει τις έρευνες ή τις δικαστικές διαδικασίες. Αδικαιολόγητη παράλειψη της ενημέρωσης συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα, για τους υπαγόμενους σε διατάξεις πειθαρχικού δικαίου. Μετά από την ενημέρωση, ο αναφέρων δικαιούται να υποβάλει εγγράφως παρατηρήσεις προς την αρχή που προβαίνει στην αποκάλυψη, οι οποίες δεν γνωστοποιούνται σε κανέναν. Εξαιρετικά, στην περίπτωση που δεν κρίνονται επαρκείς οι προβαλλόμενοι λόγοι των παρατηρήσεων, δεν εμποδίζεται η αποκάλυψη της ταυτότητας και των λοιπών εμπιστευτικών στοιχείων του αναφέροντος. Δεν θίγονται περαιτέρω διασφαλίσεις της

ταυτότητας του αναφέροντος και των πληροφοριών από τις οποίες μπορεί αυτή να συναχθεί, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις ενωσιακού ή εθνικού δικαίου.

- Στις περιπτώσεις που οι αναφορές παραβιάσεων συμπεριλαμβάνουν εμπορικά απόρρητα, οι αρμόδιες αρχές, όπως και η Ε.Α., μεριμνούν ώστε να μην χρησιμοποιούν ούτε να αποκαλύπτουν τα εμπορικά απόρρητα πέρα από το μέτρο που είναι αναγκαίο για την ορθή παρακολούθηση.

Υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων για τον εξωτερικό διάυλο αναφοράς του άρθρου 12 του ν. 4990/2022 για παραβιάσεις των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η Ε.Α., η οποία λαμβάνει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, ώστε, κατά την υποβολή και την παρακολούθηση των αναφορών, να συλλέγονται τα απαραίτητα αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη των σκοπών του ν. 4990/2022 δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία προφανώς δεν σχετίζονται με τον χειρισμό συγκεκριμένης αναφοράς, ή είναι υπερβολικά, δεν συλλέγονται, ή αν έχουν συλλεγεί τυχαία διαγράφονται αμελλητί.

Η Ε.Α., ως υπεύθυνος επεξεργασίας, κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων του Γ.Κ.Π.Δ., σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 4990/2022:

- **δεν παρέχει ενημέρωση** για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων στον αναφερόμενο και σε κάθε τρίτο πρόσωπο υπό την ιδιότητά του ως υποκειμένου των δεδομένων (περ. Α' της παρ. 1 του άρθρου 5, άρθρα 12 και 13, παρ. 1 έως 4 του άρθρου 14 και άρθρο 34 του Γ.Κ.Π.Δ.) που κατονομάζεται στην αναφορά ή τα προσωπικά δεδομένα του οποίου προέκυψαν από μέτρα παρακολούθησης και **ιδίως για την πηγή προέλευσης των δεδομένων** τους κατά την περ. στ' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Γ.Κ.Π.Δ., κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 14 του Γ.Κ.Π.Δ., σε συνδυασμό με το άρθρο 23 του Γ.Κ.Π.Δ., για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται και εφόσον κριθεί αναγκαίο για τον σκοπό της πρόληψης και της αντιμετώπισης προσπαθειών παρεμπόδισης της αναφοράς, παρακώλυσης, ματαίωσης ή καθυστέρησης των μέτρων παρακολούθησης, ιδίως όσον αφορά στις έρευνες, ή προσπαθειών ταυτοποίησης των αναφερόντων, καθώς και για την προστασία τους έναντι αντιποίων.
- **δύνата να μην ικανοποιήσει τα δικαιώματα** που παρέχονται από τα άρθρα 15 έως 22 του Γ.Κ.Π.Δ. (ήτοι κατά περίπτωση και με τις προϋποθέσεις του Γ.Κ.Π.Δ. δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής, περιορισμού επεξεργασίας, στη φορητότητα των δεδομένων, εναντίωσης, αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ), όταν ασκούνται από τα αναφερόμενα και τρίτα πρόσωπα που κατονομάζονται στην αναφορά, ή προέκυψαν από μέτρα παρακολούθησης για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται και εφόσον κριθεί αναγκαίο για τον σκοπό της πρόληψης και της αντιμετώπισης προσπαθειών παρεμπόδισης της αναφοράς, παρακώλυσης, ματαίωσης ή καθυστέρησης των μέτρων παρακολούθησης, ιδίως όσον αφορά στις έρευνες, ή προσπαθειών ταυτοποίησης των αναφερόντων, καθώς και για την προστασία τους έναντι αντιποίων.

Στις ως άνω περιπτώσεις περιορισμού των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, η Ε.Α. ως υπεύθυνος επεξεργασίας, λαμβάνει όλα τα αναγκαία τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προσώπων. Όταν η Ε.Α. αρνείται την ικανοποίηση των δικαιωμάτων, κατόπιν αιτήματος των υποκειμένων των δεδομένων, χωρίς να ενημερώσει σχετικά με τον λόγο του περιορισμού, το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να υποβάλει καταγγελία στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.). Η ως άνω Αρχή μπορεί να ερευνήσει τη συνδρομή των προϋποθέσεων του περιορισμού των δικαιωμάτων και να ενημερώσει σχετικά το υποκείμενο, εφόσον η ενημέρωση αυτή δεν είναι επιζήμια για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών.

- **δεν προβαίνει σε ανακοίνωση περιστατικού παραβίασης προς το υποκείμενο των δεδομένων** (παρ. 1 του άρθρου 34 του Γ.Κ.Π.Δ.), εφόσον η ανακοίνωση αυτή μπορεί να αποβεί επιζήμια για τους

επιδιωκόμενους σκοπούς του ν. 4990/2022. Ενημερώνει σχετικά την Α.Π.Δ.Π.Χ., η οποία μπορεί, αφού ερευνήσει τη συνδρομή των λόγων που επικαλείται, να ζητήσει τη διενέργεια της ανακοίνωσης, εφόσον κρίνει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την παράλειψη της ανακοίνωσης.

Περαιτέρω, αναφορικά με την τήρηση των αρχείων των αναφορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16 του ν. 4990/2022, οι αναφορές αποθηκεύονται για εύλογο και αναγκαίο χρονικό διάστημα, προκειμένου να είναι ανακτήσιμες και να τηρηθούν οι απαιτήσεις που επιβάλλονται από τον ν. 4990/2022, το ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο και πάντως μέχρι την ολοκλήρωση κάθε έρευνας ή δικαστικής διαδικασίας που έχει εκκινήσει ως συνέπεια της αναφοράς σε βάρος του αναφερομένου, του αναφέροντος ή τρίτων προσώπων.